

MOJE BILJEŠKE

I. GIMNAZIJA SPLIT
jezični program - klasični program

Studijsko putovanje u Rim (23. 2. - 1.3. 2025.)

Voditelj putovanja: Jerko Župa, prof.

Dragi moji,

naše proučavanje povijesti umjetnosti još je na samom početku pa sam odlučila urediti ovaj mali vodič kroz Rim da vam posluži kao memento i da ga čuvate, proširite, obogatite linkovima o talijanskom jeziku (rimskom dijalektu?), glazbi, hrani, filmovima...

Rim (tal. i lat. Roma) je glavni grad Italije i regije Lacij te najveća i najnapučenija općina u zemlji. Grad ima oko 2,6 milijuna stanovnika.

Nadimci grada su: Caput mundi ("Prijestolnica svijeta"), la Città Eterna ("Vječni grad"), Limen Apostolorum ("Apostolski prag"), la città dei sette colli ("Grad na sedam brežuljaka") ili jednostavno l'Urbe ("Grad").

Unutar Rima nalazi se Vatikan, koji je suveren teritorij Svete Stolice, ujedno i sjedište Katoličke Crkve.

Prvo putovanje u Rim uvijek se pamti i dobro ga je odraditi studijski i školski.

Sigurna sam da vas neće razočarati i da ćete mu se uvijek vraćati.

Buon viaggio,

razrednica

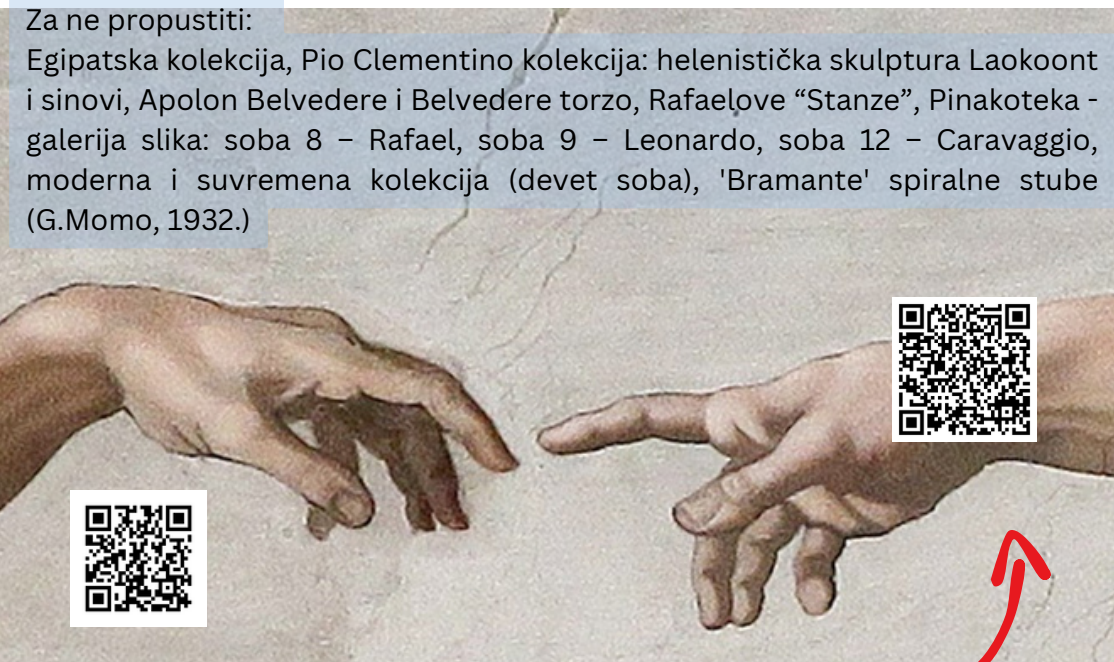
Tutte le strade portano a Roma.

Vodič priredila: Josipa Vujčić

Vatikanski muzeji (tal: Musei Vaticani), jedan od najvećih i najstarijih muzeja na svijetu, nalaze se u Vatikanskoj palači, a s 1400 soba tvore izvanredno važan muzejski sklop, kako zbog mnoštva i vrijednosti remekdjela koje su razni pape skupljali stoljećima, tako i zbog raskošnih prostorija u kojima su smještena.

Za ne propustiti:

Egipatska kolekcija, Pio Clementino kolekcija: helenistička skulptura Laokoont i sinovi, Apolon Belvedere i Belvedere torzo, Rafaelove "Stanze", Pinakoteka - galerija slika: soba 8 – Rafael, soba 9 – Leonardo, soba 12 – Caravaggio, moderna i suvremena kolekcija (devet soba), 'Bramante' spiralne stube (G.Momo, 1932.)

Sikstinska kapela (tal. Cappella Sistina)

papinska je kapela u sastavu Vatikanske palače u Rimu. Služi za obrede Velikoga tjedna; za biranja novoga pape u njoj zasjedaju enklave. Bila je izgrađena 1477–80. za pape Siksta IV., po kojem je dobila ime. Prizore s temama iz Mojsijeva života, na južnom zidu, i Kristova života, na sjevernom zidu, naslikali su između 1481. i 1482. S. Botticelli, Perugino, Pinturicchio, L. Signorelli, D. Ghirlandaio i C. Rosselli.

Između prozora nalaze se 24 portreta papa, djela različitih slikara.

Za pape Julija II. svod je 1508–12. oslikao Michelangelo (Kristovi predci, likovi biblijskih proroka, Sibilâ, nagih mladića i prizori iz Staroga zavjeta), koji je također za Klementa VII. i Pavla III. naslikao, iza oltara, veličanstveni Posljednji sud (1536–41), jedno od najznačajnijih umjetničkih ostvarenja renesanse.

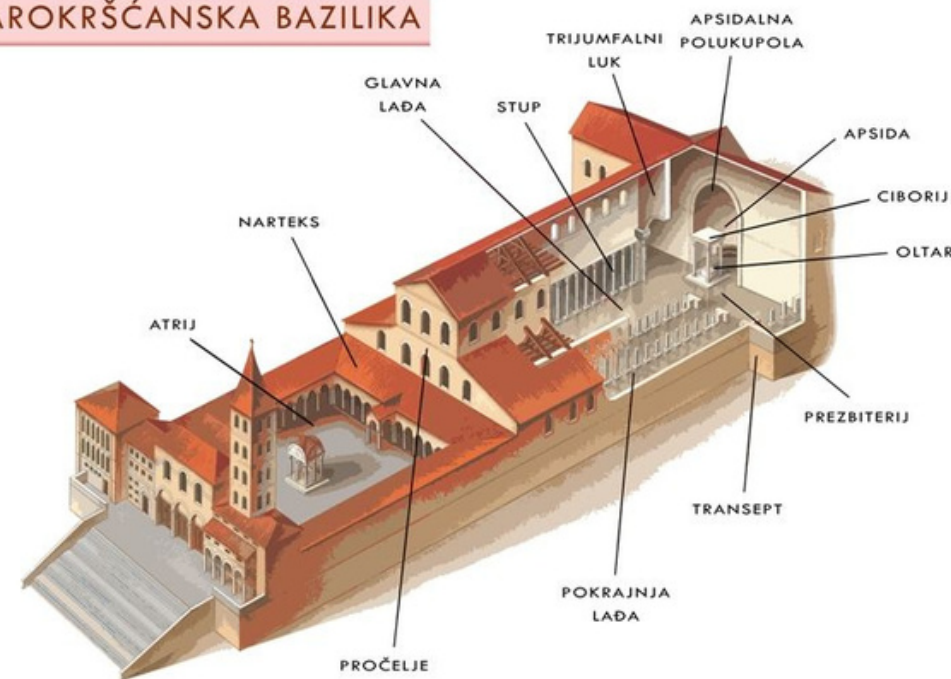
**Bazilika sv. Pavla izvan zidina
(San Paolo fuori le Mura)**

Papinska bazilika smještena izvan granica Aurelijevih zidina, odakle i dolazi "izvan zidina".

Izgradnja bazilike započela je u vrijeme cara Konstantina Velikog na mjestu povijesnog groba sv. Pavla. Na mjestu te bazilike, oko 386. god., podignuta je veća. Uništena je u požaru 1823. god., a obnovljena je u doba pape Pija IX., 1845. god.

- skulptura sv. Pavla s mačem
- brončani gotički baldahin (Arnolfo di Cambio)
- mozaik na slavloluuku je u 5. st. dala izraditi carica Gala Placidija
- ispod papinskog oltara čuvaju se relikvije sv. Pavla

STAROKRŠĆANSKA BAZILIKA

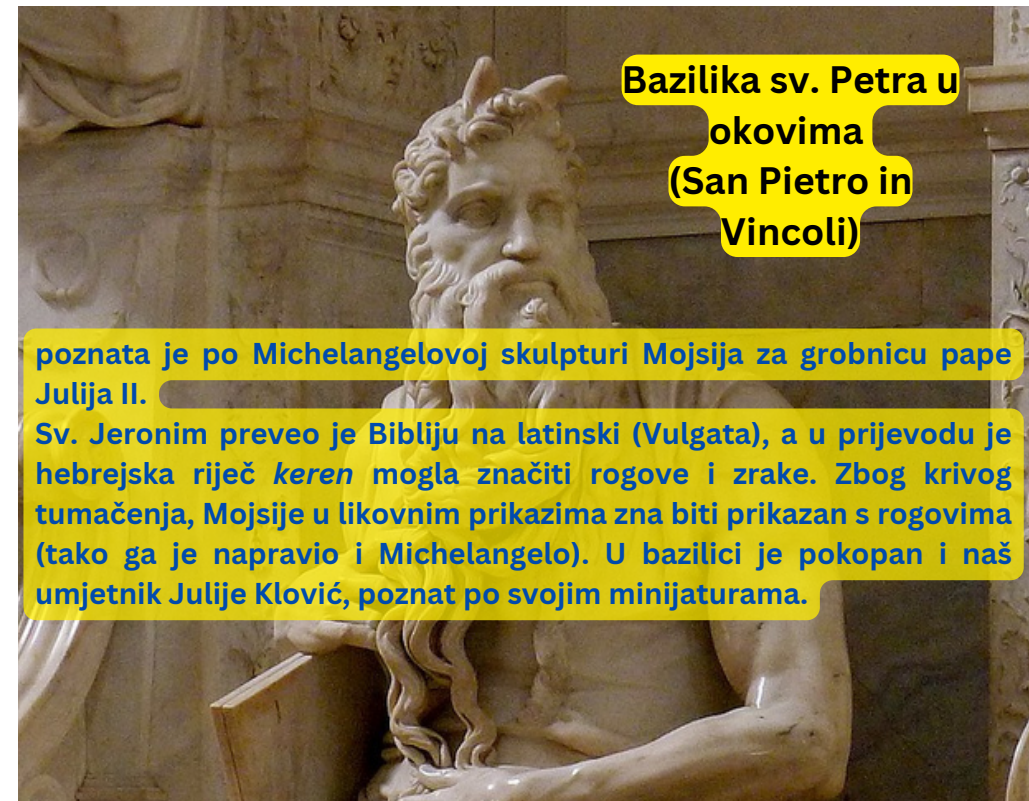

**Bazilika sv. Ivana
Lateranskog
(San Giovanni in Laterano)**

službeno crkveno sjedište pape, **najstarija** i prva po važnosti (kao rimska katedrala) među četirima papinskim bazilikama u Rimu, i nosi počasni naslov *Omnium urbis et orbis ecclesiarum mater et caput* (lat., *majka i glava svih crkava u Rimu i u cijelom svijetu*).

Prvu crkvu ondje je sagradio još **car Konstantin** početkom 4. stoljeća na nekadašnjem posjedu **obitelji Laterani**. Najveći dio današnje strukture potiče ipak iz 17. i 18. stoljeća, a na unutrašnjem brodu radio je i **Francesco Borromini**.

**Bazilika sv. Petra u
okovima
(San Pietro in
Vincoli)**

poznata je po Michelangelovoj skulpturi Mojsija za grobnicu pape Julija II.

Sv. Jeronim preveo je Bibliju na latinski (Vulgata), a u prijevodu je hebrejska riječ *keren* mogla značiti rogove i zrake. Zbog krivog tumačenja, Mojsije u likovnim prikazima zna biti prikazan s rogovima (tako ga je napravio i Michelangelo). U bazilici je pokopan i naš umjetnik Julije Klović, poznat po svojim minijaturama.

Španjolski trg (tal. Piazza di Spagna) je jedan od trgova u središtu Rima. Nalazi se u podnožju Španjolskih stuba. Na trgu se nalazi Fontana della Barcaccia koja je oblika čamca napunjenog vodom, kojeg je projektirao Pietro Bernini (otac Lorenza Berninija). Čamac izgleda kao da je nasukan, a prema predaji aludira na velike poplave rijeke Tiber 1598., kada je jedan čamac nasukan u podnožju brežuljka Pincio.

Na trg se nastavlja poznata ulica i modno utočište Via Condotti, kojom se nižu elegantni kafići i restorani.

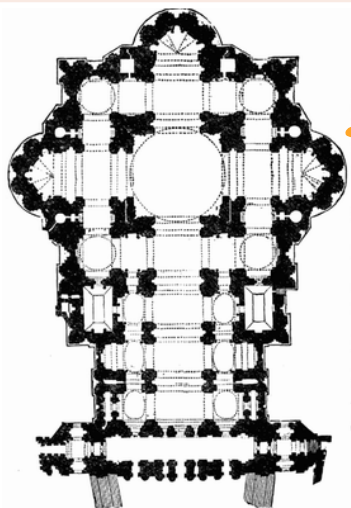

Kapitol ili Kapitolij (tal. Campidoglio ili Monte Capitolino) nalazi se između Foruma i Marsovog polja (Campus Martius), te je jedan od najslavnijih i najviših od sedam rimskih brežuljaka. Do 16. stoljeća Capitolino je postao Campidoglio u rimskom dijalektu. U suvremenom talijanskom jeziku campidoglio također označava bilo kakvu kapitolnu zgradu. Kapitol sadrži relativno malo antičkih ruševina, pošto su one gotovo u potpunosti prekrivene srednjovjekovnim palačama (sada Kapitolskim muzejima) koji okružuju piazzu. Značajan dio arhitekture u ovom području projektirao je Michelangelo. Michelangelo je postavio i monumentalno široke stubove (cordonata), nježno i stupnjevito uzdižući se uz brdo sve do visoke piazze. Ogradu natkrivaju dva kipa egipatskih lavova u crnom bazaltu koji se nalaze na njezinoj bazi, te mramorni prikazi Kastora i Poluksa na njezinom vrhu. U sredini trga, postavljena je konjanička statua Marka Aurelija, cara filozofa.

Bazilika sv Petra (tal. Basilica Papale di San Pietro in Vaticano)

Sagrađena je po naredbi prvoga kršćanskog cara, Konstantina, na simboličkom mjestu - mjestu gdje je pokopan apostol Petar, prvi papa. Crkva je dovršena sredinom 4. stoljeća.

Papa Nikola V. započeo je obnovu, koja je uključivala i proširenje same bazilike. Julije II. 1506. Zaposlio je Bramantea kao autora idejnog rješenja. Nakon Bramanteove smrti mnogi umjetnici rade na bazilici: Rafael je za sobom ostavio prekrasne freske, Michelangelo Buonarroti projektirao je kupolu, dok je Maderno autor pročelja. Radovi su konačno dovršeni krajem 16. stoljeća. Bernini je projektirao trg, a njegov je rad i baldahin ispod kojeg se nalaze papinski oltar i grob sv. Petra.

Kolosej (tal. Colosseo), srednjovjekovno ime za amfiteatar Flavijevaca koji su u I. st. u Rimu dali sagrađiti carevi Vespazijan i Tit. Građevina ima oblik elipse kojoj osi iznose 188 i 156 m, visina joj je 48,5 m, a mogla je primiti 50 000 gledatelja.

Vanjski plašt građevine imao je četiri kata od kojih su prvi krasili dorski, drugi jonski, a treći korintski polustupovi, dok je četvrti kat imao prozore i korintске pilastre. Ondje su bile motke na kojima se preko gledališta mogao razapeti platneni krov. Najdonji red činile su arkade koje su služile kao vrata. Kolosej je tijekom stoljećâ višekratno obnavljan, a do danas je sačuvana približno trećina.

Trg Navona (tal. Piazza Navona) je barokni gradski trg kojeg je dizajnirao **Bernini** tako da je zadržao oblik starorimskog hipodroma koji se nalazio na tom mjestu.

Trg Navona je današnji oblik dobila za baroka ponajviše zbog pape Inocenta X. iz moćne kardinalske obitelji Pamphilj, koja je nastavila s izgradnjom i uljepšavanjem trga natječući se tako sa suparničkim obiteljima Barberini i Farnese. On predstavlja jednu od najljepših cjelina tog umjetničkog i arhitektonskog stila u Rimu i na svijetu. Na sredini trga nalazi se znamenita **Fontana dei Quattro Fiumi** (Fontana četiri rijeke) iz 1651. djelo arhitekta i kipara Gian Lorenza **Berninija**, nasuprot njoj je **Sant'Agnese in Agone** (sv. Agneza iz Agonea) djelo arhitekta Francesca **Borrominija** i Girolama Rainaldija, pored nje je Palača Pamphilj, također rad Rainaldija.

Crkva Il Gesù (tal. Chiesa del Gesù) je crkva Družbe Isusove, katoličkog vjerskog reda poznatog kao Jezuiti. Poznata je po svojoj baroknoj fasadi koja je služila kao model za brojne jezuitske crkve širom svijeta. Arhitekti su Vignola i Giacomo della Porta. Dovršena je 1580. godine.

Vittoriano (Altare della Patria ili Monumento Nazionale a Vittorio Emanuele II)

je spomenik na trgu Piazza Venezia. Vittoriano je podignut u čast prvog talijanskog kralja Vittoria Emanuela II koji je umro 1878.

Zbog gradnje Vittoriana su brojne građevine, uključujući i samostan na Kapitolu srušene, a jedna (Palazzetto Venezia) je premještena kako ne bi smetala pogledu na spomenik s Via del Corso.

Gradnja Vittoriana od samog početka 1885. imala je brojne kritičare, koji se nisu slagali da se ta historicistička građevina ubaci u antički kvart, pa su joj i dali pogrdna imena *svadbena torta* ili *pisaća mašina*.

Ispod Vittoriana je 1921. podignut Spomenik neznanom junaku posvećen svim neznanim talijanskim vojnicima palim u Prvom svjetskom ratu.

Vittoriano je građen po projektu Giuseppea Sacconia.

Andeoska tvrđava (tal. Castel Sant' Angelo) također poznata i kao Hadrijanov mauzolej, antička je građevina i spomenik u Rimu, smještena na desnoj obali Tibera nasuprot Andeoskog mosta. Andeoska tvrđava je državna imovina talijanske države i danas ima status muzeja.

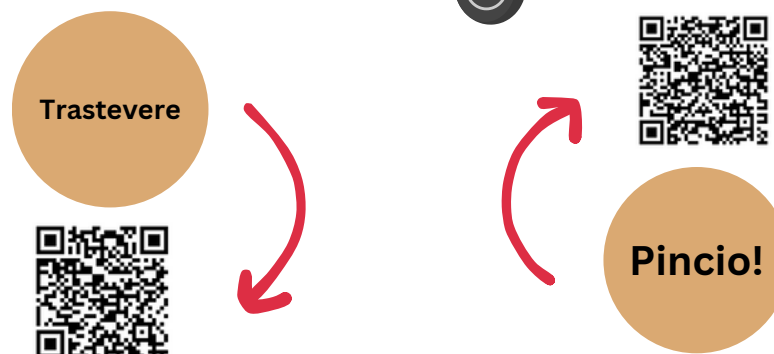
Nešto moramo ostaviti za slijedeći put :)

San Pietro in Montorio (Sveti Petar u Montoriju) je crkva u Rimu, koja u svom dvorištu sadrži Tempietto (mali komemorativni martirij) koji je sagradio Donato Bramante.

Bazilika Svete Sabine na Aventinu je naslovna manja bazilika i sjedište rimokatoličkog reda Dominikanaca u Rimu. Smještena visoko na brdu Aventin, kraj Tibera, u blizini sjedišta Malteških vitezova. U blizini je i *Il giardino degli araci*, jedan od ljepših vidikovaca.

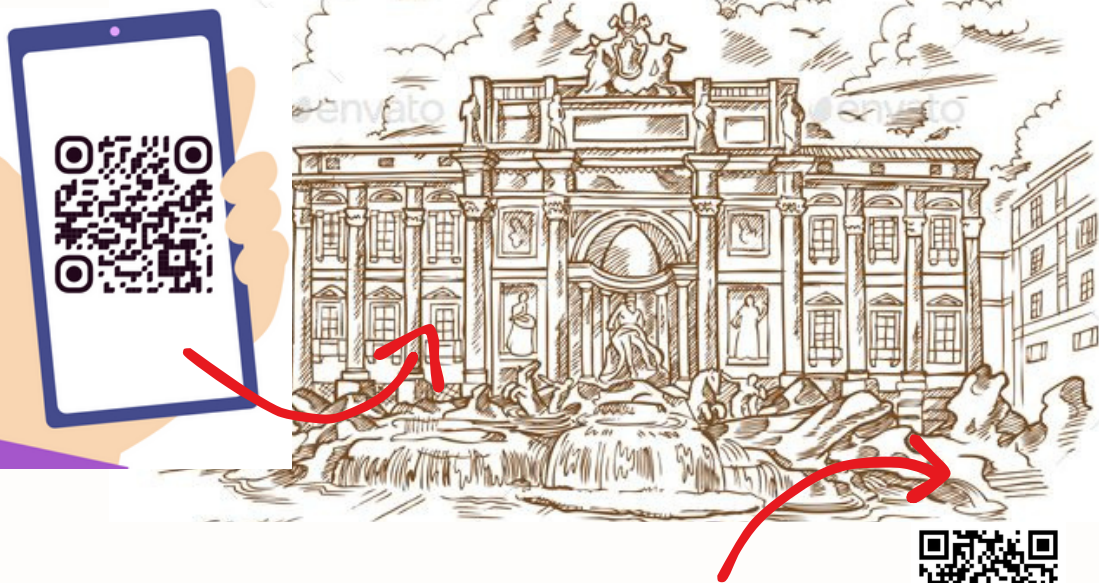
Fontana di Trevi je smještena u okrugu Trevi i najveća je barokna fontana u gradu i jedna od najpoznatijih u svijetu.

Fontana je sagrađena u 18. stoljeću, po naredžbi pape Klementa XII., iako je u jednostavnijem obliku na tom mjestu postojala već u 15. stoljeću.

Usred fontane je postavljena dominantna skulptura Neptuna, vladara mora – koje simbolizira voda ispred skulptura, koji upravlja kočijom u koju su upregnuta dva morska konja, dok s bočnih strana se nalaze Tritoni.

Prema legendi bacite li kovanicu u fontanu, u Rim ćete se sigurno vratiti. Obično se bacaju dvije kovanice preko ramena – prva, za vašu želju, a druga za ponovni povratak u Rim.

Fontana je bila scena brojnih filmova snimljenih u Rimu, npr. Praznik u Rimu, La dolce vita, Scarlet and the black.

Panteon (grč. Pantheon = hram svih bogova)

podignut je za cara Hadrijana između 118/125. i 128. kao kupolna građevina na Martovu polju na mjestu starijega hrama podignutoga 25. pr. Kr.

Jedini u cijelosti do danas sačuvani spomenik antičkoga Rima, kružna je tlocrta (promjer i visina iznose 43,50 m) s dograđenim tradicionalnim portikom što ga nosi osam stupova. U unutrašnjosti dominira kupolni prostor s kasetiranim stropom; zidovi su raščlanjeni nišama (za kipove božanstava) i stupovima.

God. 609. posvećen je kao kršćanska crkva, Sv. Marija od Mučenika; u njoj su pokopani Rafael, B. Peruzzi, neki talijanski kraljevi i članovi njihovih obitelji i dr.

'Ara Pacis' Augustae (lat. Oltar veličanstvenog mira) je monumentalni oltar koji je napravljen po naredbi senata, od 13. pr. Kr. - 9. g., kako bi se proslavio Augustov pobjednički povratak iz Galije i Španjolske.

Na reljefima koji ispunjavaju cijelu površinu kvadratnog svetišta prikazana je carska obitelj sa simbolima vjerske pobožnosti i plodonosne zemljoradnje. Oltarni ukrasi naglašavaju Augustovu važnost u održavanju mira i blagostanja u Rimu, tzv. "Pax Romana" ili stogodišnji mir.

Ovaj zavjetni objekt najšire izražava carsku koncepciju portreta. Na licima iz svečanog mimohoda prevladava realistični naglasak bez insistiranja na pojedinostima, samo jednostavan ritam nabora koji su pokrenuti svečanim hodom.

UPUTE / SAVJETI

- zapišite brojeve voditelja u mobitel, ali i na papir
- pazite na svoje stvari
- ne zaboravite punjač za mobitel i pazite da se baterija ne isprazni kada vam bude najpotrebnija
- nosite udobnu odjeću i obuću
- nosite mali kišobran/kabanicu u slučaju kiše
- prije puta provjerite prognozu vremena
- ponesite lijekove koje inače nosite na putovanja
- ako pijete kakvu terapiju svakako ponesite vaše lijekove i obavijestite nas
- pazite na novčanik, ponesite torbicu za „preko ramena“ ili novčanik „oko vrata“
- po gradu se krećemo uvijek zajedno osim kada budete imali slobodno vrijeme, u tom slučaju pridržavajte se dogovorenih termina i mjesta nalaza te nemojte ni tada biti sami, već barem u paru
 - nemojte kasniti, niste sami na putu i čeka vas čitava grupa
- nemojte pretjerati s garderobom i stvarima: planirajte pametno, organizirajte „kombinacije“ po danima i putujte „lagano“
- voda se može piti, ali zgodno je sa sobom nositi bocu vode da se osvježite
- konzumacija alkohola ili bilo koje vrste opijata naravno da je strogo zabranjena